

civilní soud závazným, a jest tomuto zákonnému ustanovení rozuměti tak, jak bylo vyloženo v rozhodnutí čís. 6403 sb. n. s., na něž se odkazuje, že civilní soud jest vázán nejen, když podmínkou soukromoprávního nároku je přímo, by tu byl trestný čin, nýbrž i, jak plyne z motivů, podle nichž nemá dojít k rozporu mezi zjištěním trestního a civilního soudce, protože by tím právní bezpečnost byla ohrožena a důvěra v trestní rozsudek otřesena vždy, kdykoliv skutečnost tvořící podmínku odsouzení pro trestný čin, byla trestním soudem odsouzejícím rozsudkem zjištěna, a skutečnost ta je zároveň rozhodnou pro soukromoprávní nárok a tudíž pro řešení civilního sporu. Jestliže tedy trestní soud zjistil, že žalovaný neopatrně a s neosvětleným povozem v kritické době jel a tím srážku s autem žalobcovým způsobil, jest tímto výrokem trestního soudu soud civilní vázán, poněvadž trestní soud shledal zavinění žalovaného a skutkovou podstatu přestupku podle § 431 tr. zák. nejen v tom, že žalovaný s neosvětleným povozem jel, nýbrž i v tom, že jel neopatrně a srážku zavinil. Tím se stal výrok o zavinění žalovaného na srážce součástí skutkové podstaty trestného činu, a jest proto nepřípustné, by se civilní soudce pustil do rozboru a kritiky tohoto výroku trestního soudce. Obmezení civilního soudu, že jest vázán obsahem pravoplatného trestního nálezu, je odůvodněno stejnou spolehlivostí výsledků řízení trestního, ohledy na autoritu rozsudků soudu trestního, a i myšlenkou procesní ekonomie. Rozhodl-li trestní soudce pravoplatně, že žalovaný s neosvětleným povozem neopatrně jel a srážku s autem způsobil, byla otázka zavinění žalovaného na srážce pravoplatně vyřešena, v civilním sporu nepřicházela již v úvahu a civilní soudce nesměl se jí vůbec již zabývat. Bezpodstatná jest i úvaha nižších soudů a tom, že civilní soud není i proto vázán výrokem trestního soudu, že žalovaný srážku způsobil, poněvadž prý výrok ten s podstatou trestního činu, jímž byl žalovaný uznán vinným, nijak nesouvisí, an prý výrok ten směřuje proti ohrožení tělesné bezpečnosti, kdežto v souzeném případě prý jde o poškození věci, a pro připočtení trestního činu nemá významu. V tom směru jsou však nižší soudy na omylu, poněvadž výrok trestního soudu o zavinění žalovaného na srážce jest směrodatný pro uplatňování nároku na náhradu škody, ať jde o poškození na těle, nebo na majetku. Vzhledem k tomu, že v souzeném případě uplatňuje náhradní nárok majitel auta, jenž srážku nespolutavinil, nýbrž jeho řidič, nejde tu o případ § 1304 obč. zák., který předpokládá spoluzavinění poškozeného sama, nýbrž o případ, který jest posouditi podle § 1302 obč. zák., podle něhož nastává ručení solidární, ano nelze zjistiti podíl jednotlivých škůdců na škodě. Důsledkem toho bylo uznati, že nárok žalobní jest zcela důvodem po právu, při čemž ovšem není žalovanému zabráněno uplatňovati postižní nárok proti žalobcovu řidiči (srov. v témž smyslu rozh. čís. 9953 a 4940 sb. n. s.).

#### Čís. 14120.

Byla-li ujednána činže v Kč, ale řídila-li se výše čtvrtletních činžovních splátek podle toho, zda kurs dolaru stoupne v poměru ke Kč nad určitou mez nebo klesne pod určitou mez, přichází toto kolísání kursu k dobru buď pronajímateli nebo nájemci, podle toho, jak se kursovní poměry vyvinou.

Při výkladu smluvního ustanovení o předčasném zrušení nájemní smlouvy pro porušení některých smluvních ustanovení, zejména pro průtah s placením činže, jest podle zásady poctivosti a viny v právním styku (§§ 863, 914 obč. zák.) hleděti také k omluvitelnému nedopatření a jest odvažovati poměr porušení k celému smluvnímu poměru.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1935, Rv I 2784/34.)

Smlouvou ze dne 26. října 1928 pronajali žalobci žalovaným místnosti k provozování kinematografické licence na dobu 15 let, počínajíc dnem 15. října 1929 a končíc dnem 14. října 1944, za roční nájemné 145.000 Kč v prvních třech letech, v dalších pak za 165.000 Kč ročně. Nájemné bylo platiti předem ve čtvrtletních splátkách splatných vždy počátkem každého čtvrtletí a pro případ, že by byli žalovaní s některou splátkou 4 týdny v prodlení, byli žalobci oprávněni nájemní smlouvu okamžitě zrušiti. Žalobou, o níž jde, domáhají se žalobci mimo jiné, by žalovaní byli uznáni povinnými najaté místnosti ihned vykliditi tvrdíce, že žalovaní splátku ke dni 15. července 1933 nezaplatili úplně a včas, že zůstali na ni dlužni nedoplatek 15.981 Kč 80 h, jsou s ní v prodlení déle 4 týdnů a že proto bylo jim dopisem ze dne 8. září 1933 sděleno, že nájemní smlouvu s nimi žalobci okamžitě zrušují. P r v ý s o u d uznal podle žaloby, o d v o l a c í s o u d žalobu zamítl.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání.

#### D ů v o d y:

Podle ustavce IV. smlouvy ze dne 26. října 1928 ujednaly strany nejen t. zv. »dolarovou doložku«, nýbrž vyložily samy přímo ve smlouvě smysl doložky té, jak jí má býti rozuměno.. Vzaly totiž při stanovení smluvního ročního nájemného 145.000 Kč, pokud se týče po třech letech 165.000 Kč, za základ americký dolar při tehdejšímu kursu ve zboží 34 Kč za dolar na pražské burse, a sjednaly výslovně, že, pokud na pražské burse nestoupne v kursu za zboží dolar nad 40 Kč nebo neklesne pod 28 Kč, zůstane smlouvené nájemné nezměněno. Kdyby však v čase splatnosti některé čtvrtletní činžovní splátky byl kurs dolaru ve zboží na pražské burse vyšší než 40 Kč nebo nižší než 28 Kč, má najímající strana zaplatiti takovou částku v Kč, která se rovná \$ 1.066.17, pokud se týče po třech letech 1.213.23 \$ podle kursu dolaru za zboží v den splatnosti na pražské burse. Z tohoto jasného znění smlouvy, zejména ze slov »nájemkyně má zaplatiti v Kč částku, která odpovídá 1.066.17 dolarů, resp. 1.213.23 dolarů«, plyne, že menší kursovní kolísání mezi americkým dolarem a československou korunou mělo zůstatí bez vlivu na smlouvenou výši činže a nemělo býti žádné ze smluvních stran ani na újmu, ani k prospěchu, že však větší kursovní výkyvy, t. j. stoupnutí dolaru nad 40 Kč nebo jeho klesnutí pod 28 Kč mělo býti na prospěch buď pronájemcům, kdyby totiž kurs dolaru stoupl nad 40 Kč, nebo naopak nájemcům, kdyby klesl pod 28 Kč. Činže byla i v takovém případě stanovena v korunách československých, ale výše její nebyla pevná, nýbrž řídila se poměrem čsl. koruny k dolaru tak, že počet peněžních jednotek domácí měny byl určován poměrem k ekvivalentnímu počtu pe-

něžních jednotek cizí měny. Právem proto usoudil odvolací soud, že podle učiněné úmluvy najímající strana měla mít prospěch z poklesu dolaru na pražské burse pod 28 Kč, neboť doslov úmluvy v příčině té je jasný a nedopouští podle zásady poctivého styku (§ 914 obč. zák.) jiného výkladu, než že toto ujednání mělo býti na prospěch nebo ke škodě té neb oné strany podle toho, jak se kursovní poměry vyvinou a nikoli jen ku prospěchu pronajímatelů a ke škodě nájemníků. Je nerozhodné, jaký úmysl měla pronajíímající strana při sjednání t. zv. dolarové doložky, nebo s čím ve svůj prospěch z této doložky počítala a zda v tomto očekávání byla zklamána, a právem proto nepřihlížel odvolací soud k tomu, co v příčině úmyslu pronajíímající strany zjistil prvý soud na základě výpovědi svědka G. K., neboť rozhodným jest ne vnitřní úmysl, nýbrž jediné projev vůle na venek učiněný. Kdyby bylo bývalo úmyslem stran, totiž obou stran a nejen jedné z nich, aby přes učiněnou úmluvu zůstala zachována i při poklesu kursu dolaru na pražské burse pod 28 Kč za dolar smlouvená výše nájemného v Kč, čili — jak dovolání tvrdí — kdyby byly strany vycházely z úmyslu učiniti nájemné nezávislým na obávaném kolísání tuzemské měny, pak by úmluva taková byla musila dojít výrazu buď ve smlouvě nájemní, což se nestalo, nebo by se byla musila státi mimo písemnou smlouvu, ale v příčině té žalobci nic netvrdili. Nerozhodné je také, že podle výpovědi svědka P. L. při vyjednáváním o smlouvu nájemní bylo výslovně zdůrazňováno, že smlouvená činže musí se dostati pronajíímatelům neztenčená, když v příčině té do smlouvy byla pojata úmluva o neztenčeném nájemném jen při jeho klesnutí až na 28 Kč včetně. Nesporno je, že dne 15. července 1933 kurs dolaru ve zboží činil na pražské burse 23 Kč 60 h, takže podle smlouvy měli žalovaní na nájemném v den ten splatném zaplatiti v Kč tolik, kolik se rovnalo 1213.23 \$, t. j. 28.753 Kč 55 h. Nesporno je též, že dne 8. září 1933, kdy žalující strana prohlásila smlouvu nájemní za zrušenou, scházela ještě částka 3.485 Kč 35 h k úplnému vyrovnání čtvrtletního nájemného splatného dne 15. července 1933, a že částka ta byla zaplacená až dne 25. září 1933, tedy — jak ze spisů vysvítá — sice po podání žaloby, ale ještě před zahájením sporu (§ 232 c. ř. s.), ježto doručení žaloby žalovaným stalo se po 25. září 1933. Odvolací soud v příčině té zjistil, že se tak stalo jen nedopatřením účetního žalovaných V. S. Běží tu tedy o výklad odst. XII. smlouvy ze dne 26. října 1928, zda totiž žalobci pro průtah v zaplacení svrchu zmíněného zbytku činže přes čtyři týdny byli oprávněni použití svého smluvního práva a prohlásiti smlouvu za zrušenou. Pro výklad smluv byla třetí dílčí novelou k obč. zák. prohlášena zásada cti a víry za právní pravidlo (§ 914 obč. zák.), a s hlediska tohoto nelze uznati za právně přípustné, aby omluvitelné, beze škody věřitele napravitelné a v souzeném případě dokonce již napravené nedopatření žalovaných při placení činže bylo pokládáno za neúplné neb opožděné plnění smlouvy, a by žalobci pro krátký průtah (do něhož nelze počítati smluvně ustanovená poshování čtyř týdnů po splatnosti) v placení částky v poměru ke čtvrtletní činži nepatrné měli právo prohlásiti jednostranně smlouvu za zrušenou, zejména hledí-li se také k délce smlouvené doby nájemní (15 let), k velkému nákladu, ježž nájemci při stavbě kinového divadla na sebe vzali a k ostatním břemenům, jak je odvolací soud uvádí. Nutno tedy podle zá-

sady poctivosti v právním styku (§§ 863 odst. 2 a 914 obč. zák.) odvažovati také poměr porušení k celému smluvnímu poměru (srov. také zásady vyslovené v plenárním rozhodnutí č. 7760 sb. n. s. a v rozh. býv. nejv. soudu ve Vídni č. 6269 sb. Gl. U. n. ř., též Klang-III sr. 88). Je rovněž nerozhodné, že v době splatnosti nájemného za termín červencový 1933 byli žalovaní kromě toho ještě dlužní za dřívější termíny 15.454 Kč 51 h, když žalobci pro tento průtah nepoužili svého práva ke zrušení smlouvy ve stanovené lhůtě.

### Čís. 14121.

**Úmluva mezi republikou Československou a republikou Rakouskou o Všeobecném pensijním ústavu pro zřízence ze dne 29. března 1924 čís. 151/29 Sb. z. a n.**

Úmluvou mezi republikou Československou a Rakouskou ze dne 29. března 1924, uveřejněnou pod čís. 151/29 Sb. z. a n. převzala Československá republika část pojistných břemen jen za pojištěnce, jichž poslední služební místo bylo koncem roku 1918 na území republiky Československé. Pojištěnci, kteří podle této úmluvy zůstali členy Všeobecného pensijního ústavu ve Vídni a teprve po 31. prosinci 1918 se stali členy Všeobecného pensijního ústavu v Praze, jsou novými členy tohoto ústavu a nelze jim započísti dřívější čáky, jež měli u Všeobecného pensijního ústavu ve Vídni, který podržel pojistné premie na ně připadající. Ustanovení § 27 zák. čís. 89/20 Sb. z. a n. vztahuje se jen na případy, kde pojištěnec byl rozhodného dne členem tuzemského pensijního ústavu.

Domáháno-li se náhrady škody pro nepřihlášení k pensijnímu pojištění, nelze přisouditi i náhradu splatnou po vynesení rozsudku prvním soudem.

(Rozh. ze dne 26. ledna 1935, Rv I 1912/33.)

Žalobkyně M. S. a nezl. B. S. domáhají se na žalované firmě placení vdovské renty ve výši 3.600 Kč ročně, výchovného 1.800 Kč ročně a pohřebného ve výši 457 Kč 50 h, dále náhrady škody 65.410 Kč 50 h z důvodu, že žalovaná firma nepřihlásila jejich manžela pokud se týče otce v době od 10. února 1925 do dne 10. května 1925 u pensijního ústavu, čímž se stalo, že v době úmrtí nedosáhl 60 příspěvkových měsíců a žalobkyně přišly tímto opomenutím žalované firmy o nárok proti pojišťovně nyní žalobou vymáhaný. První a odvolací soud přisoudily žalobkyním M. S. roční rentu 3.600 Kč, nezl. B. S. výchovné ročně 1.800 Kč, pohřebné 457 Kč 50 hal., od čehož odpočetly obnos 5.400 Kč, jež žalobkyně již jako odškodné obdržely, jinak žalobu zamítly.

Nejvyšší soud vyhověl částečně dovolání žalované firmy a rozsudek odvolacího soudu změnil potud, že přisoudil žalobkyni M. S. 7.057 Kč a nezl. B. S. 6.000 Kč, jinak žalobu, pokud šlo již jen o požadovaný důchod, pro tentokrát zamítl.

### Důvody:

Podle čl. I. A 1 úmluvy mezi republikou Československou a Rakouskou ze dne 29. března 1924 uveřejněné pod čís. 151/29 sb. z. a n., jest